

Читання

Розділ 3. Збагачуємося скарбами усної народної творчості

Сьогодні

Урок

**Байки і притчі. Жаба боязкіша від зайця
(Народна байка). Без труда нема плода
(Народна притча). Записала Олена Пчілка**

Читання

Розділ 3. Збагачуємося скарбами усної народної творчості

Сьогодні

Урок

Мета: продовжувати знайомити учнів з народною творчістю, минулим; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Знову день почався, діти.
Всі зібрались на урок?
Тож пора нам поспішати –
Кличе в подорож дзвінок.
А урок наш незвичайний –
Грою всі його зовуть.
І щоби він був цікавим
Ти активним мусиш бути.

А для того, щоб наш урок був
успішним і продуктивним, нам
потрібно:

- ❖ Не просто слухати, а чути.
- ❖ Не просто дивитися, а бачити.
- ❖ Не просто відповідати, а міркувати.

**Сьогодні на уроці ми прочитаємо
народну байку та притчу.**

**Продовжимо вчитися
визначати головну думку
творів.**

Притча - це алегорична розповідь з мораллю. Відмітна риса притч - стислість і алегоричність, на відміну від байки, в притчах немає прямої вказівки на мораль і читач повинен здогадатися про повчальну суть притчі сам.

Байки - один із різновидів літературного жанру, невеликий, частіше віршований алегоричний твір повчально-гумористичного або сатиричного характеру. Життя та риси людей перенесено в образи тварин, птахів, риб, рослин тощо.

ЖАБА БОЯЗКІША ВІД ЗАЙЦЯ

Народна байка

Вийшов заєць з нори й подався добувати собі корму. Пробіг з гони місця, дивиться — біжить до його вовк. Заєць пустився тікати без оглядки. Зупинивсь, озирнувся кругом — нема нікого. Заєць тоді почав щипати травку. Не довелося

**біднязі десять раз щипнуть трави,
дивиться — підкрадається до його
лисиця. Заєць знов пустивсь тікати
без оглядки. Біг, біг; поки скрився з
очей од лисиці. Зупинивсь, сів в
бур'яні, прищулив вуха й лежить,
важко дихає. Не встиг ще гаразд
опам'ятатися, чує — в бур'яні щось
зашелестіло. Заєць знов кинувсь**

тікати. Вибіг на чисту поляну, озирнувся кругом — нема нікого. Він тоді з жалю й досади почав плакати і причитувати: «Навіщо я такий нещасний вродився? Всі мене ображають, всіх я боюсь, од всіх тікаю, не маю покою і на одну хвилину. Хоч би одна яка-небудь звірина боялася мене, і то б не так було досадно.

Піду я до річки та утоплюся; як так жити, так краще душу свою загубить».

Побіг заєць до річки топитися; добіг до берега, а там сиділа жаба, злякалась зайця, бульк у воду. Заєць зупинивсь: «Е, стій! Є на світі такі, котрі мене бояться, і то живуть, а чого ж мені не жити?» Повернувся заєць додому.

зупин^івсь
озирн^увсь
підкрада^ється
прищу^лив
зашелесті^ло
причі^тувати
доса^дно

- ❖ Прочитай байку мовчки. Чому заєць змінив своє рішення? Як ти зрозумів/зрозуміла її?
- ❖ Знайди речення, у якому висловлено головну думку.

БЕЗ ТРУДА НЕМА ПЛОДА

Народна притча

Якось один чоловік почастував
вовка хлібом.

— Ну й смачний! — похвалив
вовк. А далі питає:

— А де ти його взяв?

— Та де взяв! Землю виорав...

— І все?
— Ні, потім посіяв жито...
— І вже маєш хліб?
— Та ні, — каже чоловік. —
Почекав, поки жито зійшло,
виросло, поспіло. Потім я його
вижав, змолотив, наमолов
борошна, змісив тісто й аж тоді
напik буханців.

— Що смачний хліб, то смачний, — сказав вовк. — Та скільки ж коло нього походити треба!

— Твоя правда, — сказав чоловік. — Клопоту багато. Але без труда нема плода.

Прочитайте слова, правильно ставте наголос.

поча^астув^уа^ав
ви^иорав
ви^ижав
змо^олоти^ив
замі^іси^ив
по^оходи^ити
кло^опіт

- ❖ Що послужило заголовком притчі? Як ти його розумієш?
- ❖ Чиї слова, на твою думку, слід читати нетерпляче, а чиї — повільно, повчально?

Заповни таблицю за змістом казки «Жаба боязкіша від зайця».

Назва твору	Жаба боязкіша від зайця
Жанр	
Мораль	
Зачин	
Кінцівка	
Проблема	
Характерні риси головного героя	
Почуття	

Розіграйте сценку за народною притчею «Без труда нема плода».

**Розіграйте
сценку за
прочитаним**

Укажи цифрами послідовність дій у виготовленні хліба (за народною притчею «Без труда нема плода»).

6	Намолотити борошна	4	Вижати жито
5	Змолотити жито	2	Посіяти жито
1	Виорати землю	8	Напекти буханці
3	Почекати, доки виросте, поспіє жито	7	Замісити тісто

Підручник с. 37-38

Прочитай байку та
притчу.

Визнач її тему та
головну думку.

Підготуйся до переказу.

Не забувайте, будь ласка,
надсилати виконані завдання
для перевірки вчителю на
освітню платформу для
дистанційного навчання HUMAN.
Робіть це систематично.

